

Népfront-állásfoglalás

A kisebb települések fejlesztéséről

A népfrontmozgalom megkülönböztetett figyelmet fordít a településpolitikai kérdésekre, s behatóan foglalkozik a falvak lakosságának élet- és munkakörülményeivel. Testületei már több alkalommal kifejtették véleményüket, miként fokozhatnák a kisebb települések népességmegtartó erejét. Az élenkölő társadalmi érdeklődés megnyilvánult a falugyűléseken is, amelyeknek egyik kiemelt kérdésköre volt ez a téma — mondta Inzsel Ottó, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának osztályvezetője az MTI munkatársának, összegezve a közelmúltban a falvak népességmegtartó képességéről megtartott társadalmi viták tapasztalatait.

A Hazafias Népfront Országos Tanácsa, felhasználva a korábbi eszmecsere tapasztalatait is, állást foglalt a fejlesztés kívánatos módjairól. A testület többek között megállapította, hogy a falusi lakosság városokba áramlása hosszabb távon e települések indokolatlan visszafejlődéséhez, a hagyományos településstruktúra torzulásához

vezethet. Ezt a folyamatot pedig meg kell akadályozni.

A viták rámutattak arra, hogy szinte mindenütt alapvető követelményként fogalmazták meg: a lakosságnak meghatározott távolságon belül jusson munkalehetőség. A termelőszövetkezetek általában meg is tesznek minden tőlük telhetőt ennek érdekében, ám a többi ágazat képviselőinek egy része még mindig nem ismerte fel az ebben rejlő előnyöket. A legkézenfekvőbbnek azt tartották a tanácskozási résztvevők, hogy az élelmiszeripar telepítsen feldolgozó létesítményeket. Ennek viszont elengedhetetlen előfeltétele, hogy e települések gond nélkül elérhető legyenek. Ez azonban jórészt, sajnos megoldatlan: a vonzásközpontokat nem kapcsolják össze kellő számban jól kiépített összekötő utak. Ami ennél is komolyabb gondot okoz: a telefonhálózat, amely nem teszi lehetővé a települések és az emberek közötti zavartalan kapcsolattartást.

A közlekedési díjak között aránytalanságok vannak, magyarán: a vidékiek

ugyanazért a szolgáltatásért többet fizetnek, mint a budapestiek. A MÁV és a Volán munkáját ellentmondásosnak ítélték meg az eszmecsere résztvevők.

Az egészségügyi ellátás minden településen alapvető tényezője a lakosság közhangulatának. Különösen azokban a településeken, ahol a népesség korösszetétele jelentősen megváltozott — a fiatalok rovására. Az idősebbek pedig az eddiginél lényegesen megbízhatóbb orvosi ellátásra tartanak igényt, s itt az ügyeletek összevonását említték. Főleg a hét végén kritikus a helyzet, mert a hiányzó, vagy rossz telefonok miatt olykor 30—50 kilométert kell autózni a beteggel, amíg orvoshoz kerül az arra rászoruló. Ezekben a településeken is szeretnénk az ott élők megfelelő tartós fogyasztási cikkekhez jutni, ennek ellenére sem megfelelő e cikkek közül a választék.

A kormány által széles körű társadalmi vitára bocsátja településfejlesztési koncepcióját, amelyek révén újabb észrevételek sokasága kerülhet felszínre.

Böbe és testvérei

Három kisgyerek panaszkodik levélben: szeretnének otthon maradni, de nem lehet, mert a Hivatal erőszakkal választja el egymástól a szülőt és a gyereket. Aki ilyen levélre se mozdul, nem érdemli, hogy a pályán maradjon. Összeszedem minden eddigi ismeretemet, főntartásomat is, és elindulok igazságot szerezni a három kiskorúnak. Régóta vallják a gyermekvédő hálozat emberei is, hogy a családnál jobb fészeket még nem találtunk föl se magunknak, se gyerekeinknek, bevallom őszintén, nagy ellenállásra nem is számítottam. Azt hittem először, apró posztem ment bele a szerkezetbe, csak ki kell fűjni belőle. Darázs-fészekbe nyúltam.

Ha három levél van az ember kezében, jól teszi, ha többször is elolvassa. Mind a három más írta, és mind a háromban csak a mérhetetlen indulat a közös. Tovább forogatom őket, és az a gondolatom támad, hogy mind a három más-sal iratták. Megrendülök a harmadik olvasásánál, mert arra terelődik a hangsúly, hogy a mostani mostoha-anya jobb, mint Olga néni. Ki is ez az Olga néni? A gyerekek szülőanyja. Ilyen hideg fejzel tudnák saját anyjukat pocskondiázni? Vagy ennyire ezt érdemli az az anya? Aztán jönnek sorra az érvek, újra olvasva, más hangsúllyal: miért nem a cigánygyerekeket viszik intézetbe inkább? „Mi nem akarunk állami tölteleket lenni!” Ezen a mondaton is csak most akad meg a szemem: „És a szüleim pedig nem az intézetnek csináltak.” Azt is írja az egyik levél, hogy azért kellett intézetbe menniük, hogy ki tudja lakoltatni a családot. *Miféle erők dolgoznak itt?* Fogom a telefont, bejelentkezem ide is, oda is, szeretnék mindent tisztán látni.

Jókor jöttem, az újszegedi intézetben éppen tükön ül mindenki. Bőbét hazaaengedték szüleikhez, de beteg lett, kórházba kellett vinni. Ma adná ki a kórház, egyszerű akarná hazavinni az apát is, és a nevelőszülő is. Jó-gilag egyszerű a dolog, de gondoljuk bele magunkat Böbe helyzetébe! A kórház arra kéri az intézetet, lépjen közbe. Indul is azonnal a kocsi, én kérem csak, várjon még egy percet. Itt van az a házaspár, aki a gyereket azért akarja hazavinni, mert rábízta a törvényt, és szeretné, ha a mai eset megrázkódtatásokat nem okozna. Van egy lányuk, de már férjhez ment. Őres a ház, ha gyerek nincsen benne. És Böbének legalább a gyerekkora legyen szép!

Rövid az idő, egy találkozásból felelős ember nem vonhat le messzemenő következtetéseket, de letagadni sincs okom első benyomásaimat: *há ez a család ennyire ragaszkodik a más gyerekekhez, nagy baj nem lehet.* Sugárzik róluk az aggodalom, mi lesz, ha a sok hercehurca megviseli a lányt? Másnap utánuk megyek, pár percre csak, nem akarok nagy fölfordulást a gyerek körül. Aranyos és szeretetreméltó a kis Böbe, azt mondja, szeret itt lenni. És otthon? Otthon is nagyon szeret. Bibliai idők nagy esetei jönnek elő fejemben: bölcs Salamon kellene ide, hogy igazságot tegyen.

Megtalálom az apát is. Papirosokból tudom már, igen sok helyen lakott az utóbbi években, és munkahelyeit is gyakran váltogatta. Volt két felesége, és most van egy élettársa, gyermeke pedig nem három, hanem hét Tiszteljük mégis az atyai érzéseket! Az élettársnak is vannak gyermekei, és azok sincsenek itt-hon, csak az a kis csöpp-ség, aki a mostani kapcsolatból született. Aranyos gyerekek ő is, nevetéssel és ragaszkodással hálálja meg a szeretetet.

Szoba-konyhás kicsi lakásban laknak. Hová férne el ide a három másik, és az anyai oldalról származó másik kettő, és azok is, akik minden eddigi számításból kimaradtak? Hol is dolgozik az apa, és mennyit keres? És azelőtt? És még azelőtt? Miért váltogatja ennyire a munkahelyeit és a lakásait? Az új élettárs nem dolgozik, mert beteg, éppen intézetbe készülődik, állítólag csak kivizsgálásra. Mi lesz a sok gyerekkel, ha bent kell maradnia? És mi lesz velük, ha együtt lesznek? El se férnek rendesen.

Nem szeretném még a látogatást se kelteni annak, hogy gyereket nevelni csak kacsalábon forgó kastélyban lehet, de itt sok minden összejön. Nincs jogom mi-nősíteni az apát alig fél-

órás beszélgetés alapján, sőt tisztelnem kell a ragaszkodását, de nem titkolhatom el azt se, hogy bennem is erős kételyek merültek föl. Nem merek mellé állni, és nem merem neki követelni vissza a gyerekeket. Böbe most nagyon jó helyen van, és ennél talán a másik ke-tő intézete is jobb. *Kény-szermegoldás, de viszonyítanunk kell, és a jobbat választanunk.*

Megkeresem a gyámügye-ket is, igen határozott véle-ményt hallok tőlük. Nem akarom idézni, mert nincsen jogom az apát nyilvánosan rossz színben föltün-tetni. És ez a ragaszkodás, amely elemi erővel küzd a gyerekekért? Azt a megfo-galmazást hallom, hogy ösz-tönös, de nem párosul fele-lősségtudattal. *Semmiképp-en nem adhatják vissza a gyerekeket, mert a felelőt-len lépésnek igen súlyos kö-vetkezményei lennének.*

Itt be is rekeszhetném az írást, annak a remény-nek adva kifejezést, hogy elülnek talán a viharok, és a gyerekek nyugodt körülmények között egészségesen fejlődnek. Van azonban egy súlyos szempontunk még: az egymástól külön élő testvérek között elszakadnak az összetartó szálak. A hiva-talos gyermekvédőm ki-menti magát, mert három, négy, öt vagy hat gyerme-ket senki nem vállal el csalá-di nevelésre. Böbe mostani nevelőszülői azt mond-ják, a három egészséges gyere-k közül egyet még szívesen nevelnének, de a három már sok. Múlik az idő fölöttük is, nem merné-nek belevágni. És ha vala-melyik szomszéd is csatlakozna? Sokkal több jószán-dékú emberünk van, mint amennyiről tudunk. *Hátha-jelentkezne valaki, aki segíteni szeretne abban, hogy Böbe testvérei a szegvári intézetből Kistelekre kerül-jenek, és akár naponta is lássák egymást.* Gondot is vállalnának magukra ter-részetesen, mert a gond nélküli gyerekevelést még nem találta föl az emberiség, de olyan örömet kap-hatnának cserébe, amit ki-zárólag csak gyerekek adhat. *Segíteniük kellene össze-kapcsolni azokat a szálakat, amelyek természetből adó-dóan egybe tartoznak.*

Horváth Dezső

Törőcsik Mari vendégjátéka indítja az őszi szezont

Évadnyitó társulati ülés a Kisszínházban

Bár hivatalosan tegnap délelőtt 11-re hirdette ün-nepélyes évadnyitó társulati ülést a szegedi színház, már előtte jó félórával moz-galmassá vált a Kisszínház környéke. Odabenn, a szin-padon, röpké ismerkedési matiné szerveztek a társu-lat frissen szerződött művé-szeivel akik már kezűkhöz vehették a bőséges infor-mációkkal szolgáló műsor-füzetet, benne a program-mal, a régi és új tagok fényképeivel, a társulat névsorával. Ugyancsak az évadnyitás ceremóniáinak különlegességeihez tartozik, hogy pénteken, augusztus 24-én, reggel 9-től a ki-vitelező DÉLÉP vezérigaz-gatója bemutatja a társulat tagjainak, milyen fázisnál tartanak az új színház re-konstrukciós folyamatában. Biztató jel, bemutatni csak megmutatni valót lehet, va-lamennyiünk közös remé-nye, hogy tartják magukat az elképzelésekhez, s jövő ilyenkorra már igazi szín-házképet ölt ismét, hét ne-héz esztendő után, a Fell-ner—Helmer féle szegedi ószínház.

A tegnapi évadnyitó tár-sulati ülésre eljött dr. Sző-di Szilárd, a Művelődésügyi Minisztérium színházi osz-tályának munkatársa, s az elnökségben ott volt Szabó G. László, a megyei tanács-, dr. Müller Józsefné, a vá-rosi tanács elnökhelyettese is. Szezonavató beszédében Nagy László igazgató meny-nyiségi és minőségi gyara-podásról beszélt — 326-an kezdik az idei évadot —, mielőtt bemutatta volna az új tagokat. A prózát Mar-kovits Bori, Juhász Róza, Janisch Éva, Andóci Olga, Gerencsér Lajos, Vajk György, Póbor György Kö-ves László, Varsa Máttyás színészek, Mira János ter-

vező valamint Pethes György és Bodolay Géza rendezők erősítik. Az operistákhoz ke-rült Urbán Irén rendező-asszisztens, Iván Ildikó ma-gánénekes, Erdélyi Erzsébet és Szonda Éva énekkari szó-lista, a táncosokhoz Kuli Ferenc magántáncos, Bo-kor Beatrix és Gergely Pet-ronella táncvari tag. Az együttes új balettmestere Ab-rahám Anikó. Zsigmond Zoltán és Kocka Ferenc az új korrepetítorok, Péntekné Bíró Edit és Pincés Gabri-ella a zenekarhoz, Murvai György, Tilles Éva, Niko-dém Miklós és Kocsis Csa-ba a kórushoz szerződött. További új tagok Andóci Balogh Éva, Marosvölgyi Klára szervezők; Tóthné dr. Busa Edit a szervezési részleg új vezetője, s elő-ször köszöntötték Borus Csaba festőt, Kocsis József elektromérnököt, műszaki tanácsadót is.

Folytatták a nyáron a színészlakások megkezdett rekonstrukcióját, Dorozsmán új létesítmény, egy 600 négyzetméteres raktár áll, elkészült a klubszinpad. Közel 2 millió forintos mű-szaki felújítást, közműbőví-tést végeztek még.

Először a Zenés Színház-ban láthat bemutatót a kö-zönség szeptember 21-én. *Telemann: A türelmes Szókratész* című operáját mutatják be NDK-beli ven-dégművész, Carl-Heinz Erk-raht rendezésében. Mira János diszleteivel, *Ék Erzsé-bét* jelmezeiben. Másnap lép színpa a próza, szept-ember 22-én a Kisszínház-ban Törőcsik Mari főszerep-lesével, Iglódi István ren-dezésében *Lajtai—Békeffy* zenés játékát. *A régi nyarat* mutatják be: A prózai tagozat menetrejje úgy alakul, hogy október 5-én felanulok Arrabal Az orán-

gután megnyitás című da-rabjának bemutatóját ren-dezi Bodolay Géza, novem-ber 16-án Schiller ismert szomorújátékát az *Armány és szerelmet* Pethes György. A jövő naptári évben kerül színpadra Sándor János ren-dezésében *Illyés Dózsája*, melyet évekkkel ezelőtt a szabadterei játékokon is lát-hattak a nézők, továbbá *Miquel Michura* vígjátéka, a *Három ciliinder*, vagy egy szovjet dráma. *Steria: Ha-zudós és füllentő* című gyer-mekdarabját valószínűleg már idén decemberben lát-hatja a legifjabb korosztály. Az operettek sorát október 13-án a *Marica grófnő* nyit-ja, s jövőre tűzik műsorra *Bernstein West Side Story*-ját. A stúdióban *Schwajda György* komédiája, a *Him-nusz*, december 12-én lát-ható először. Az operisták a Telemann premiert követően legközelebb november 30-án tartanak bemutatót: *Verdi Alarcosbájlját* Ober-frank Géza rendezzi! Jövőre mutatják be *A nyugat lá-nyát*, *Puccini* operájának rendezője vendégművész, *Kerényi Miklós Gábor* lesz. Fölújítják a *Costi fan tut-tét*, a *Nabuccót*, a *Paraszt-becsületet* és a *Bajazzókat*, *A sevillai borbélyt*, *Az el-adott menyasszonyt*, a *Bánk-bánt* és a *Lammermoori Lu-ciát*.

Az idei évadban vendé-gül látják ismét a szabad-kai Népszínházat, először látogat hozzánk a csehszlo-vákiai mozgásszínház, a Di-vadlo na Provazku, de tár-gyalnak az Újvidéki Operá-val is. Ősszel Budapest *Smetana* darabját. Az el-adott menyasszonyt játs-zsák a csehszlovák kultúra napjain, a napokban pedig Hátvamba utaznak, ahol a helyi ünnepi heteken mu-tatják be a *Bál a Savoy-ban*-t.

Egy tiszta nő

Színes, szinkronizált, két-részes francia—angol film. **Thomas Hardy** azonos cí-mű regénye nyomán írta: **Gerard Brach, Roman Polanski és John Brownjohn.** Fényképezte: **Geoffrey Unsworth és Ghislain Cloquet.** Zene: **Philippe Sarde.** Rendezte: **Roman Polanski.** Főbb szereplők: **Nastassia Kinski, Peter Frith, Leigh Lawson, John Collin.**

Közkeletű, ha éppen nem már közhelyszintű megállapítás: klasszikusokat meg-filmesíteni mindig veszé-lyes. Nem csak azért, mert a filmdramaturgia követel-ményeinek eleget tenni az irodalmi alkotás esetleges túlzott tisztelete révén ép-poly nehéz, mint merészen újító filmnyelvi eszközök-kel reformálni szándékoz-ván az alapművet, „kifor-gatva-megörizve” ábrázol-ni azt, ami veretesen idő-tálló, garantált értékeket őrző. Van még egy aka-dály, amit a filmművészet-ben csak nagyon kevesek-nek sikerül leküzdeni: a nagy alkotások alaphangu-latát, szellemiségét, egész milliójt úgy „elkapni”, hogy a látvány tökéletes harmó-niát alkotson az olvasás-keltette, természetesen ön-kényes, hiszen egyéni asz-zociációkkal. Vagyis, ha úgy tetszik: kollektívá-tni a mindig egyedi fan-táziát.

A világhírű rendező, Ro-man Polanski meggyilkolt felesége, Sharon Tate em-

lékének ajánlja e filmjét, amely Thomas Hardynak, a múlt század vége szinte egyetlen nagyszabású angol írójának regényéből készült. Szerb Antal azt írja Har-dyról, hogy mérhetetlenül sötét és keserű író, aki csodálatos művészettel tud-ja a késő őszi angol tájat az olvasó elé idézni. Ebben a világban tompák és ho-mályosak a színek, a ke-mény vonású emberek a Végzet jelét viselik fény-telen homlokukon, a sötét tónusok korlátlan hatalma fölött az ölmos égen tragi-kus alakú felhők vonul-nak. Akik szeretnek, a fá-tum örök kiszolgáltatottjai, s minél őszintébben és job-ban, annál inkább. Tess, a romlatlan parasztlány tra-gédiája egyszerre kortalan, és végtelenül korhoz-tájhoz is kötött: a viktoriánus Ang-lia és a tisztaságot pusztí-tó, rohamosan civilizálódó világ, a szeretet érzéséért küzdő ember végtete és a „világba vetettség” szív-szorító szomorúsága együtt áll előttünk valamiféle sa-njatosan melankolikus, egy-szerre elnémet és megtisz-tító, igen nagyhatású ki-fejezőerővel.

Polanskinak egy grandió-zus alkotásban mindezt tö-kéletesen sikerült vizualis-sá tennie. A történet lassan, méltóságteljesen hömpölyög előre, s az Oscar-díjat ka-pott operatőri munka (ha rajtam áll, hármat adtam volna érte) úgy tárja elénk Tess lázadását, hogy a ké-pi világ egyszerre távol az

emberi lélek végtelenje és a sors beláthatatlanul szé-les térsége felé. Ezt a pá-ratlan teljesítményt nem-csak díjakkal lehetetlen el-ismerni (bár jutott ezekből is a filmnek elég), de még Hardy mélységesen angol művészi univerzumának ér-telmezésével sem. Nastassia Kinski, ez az új Ingrid Bergman-arcú, nagyszerű színésznő büszke méltósá-gában és törekény nőies-ségében egyaránt megragadó, partnerei, Peter Frith és Leigh Lawson, a férj, ille-tve a csábító szerepében, ki-tűnően segítik ezt a tragi-kus látomásvarázslatot. Po-lanski pedig joggal érez-heti, hogy egy szeretett nő-höz méltó, gyönyörű em-léket állított...

Az utolsó képsorokon a Stonehengét láthatjuk, a Salisbury-fennsíkon levő titokzatos, állítólag druida eredetű ősi pogány áldozó-helyet, ahol Tess utolsó me-nedéket talál elfogatása előtt. Az odaérkező rend-őrök még hagyják egy ki-csít tovább aludni. Mia-denki tudja, hogy a hősnő pár perc múlva fölébred, hogy végtete beteljesedjék, ám az alvó nő arca az év-ezredes kövek között olyan csodálatos látvány, amely előtt még a kiméletlen Ha-talom is megtorpan egy pillanatra. Igen, a küzdő emberi lélek, a szeretetért sorsát vállaló lény, maga a csoda.

Domonkos László